

ЪРСКИН КОЛДУЕЛ НОЖ, ДА РЕЖЕМ ЦАРЕВИЧНИЯ ХЛЯБ

Превод от английски: Кръстан Дянков, 1980

chitanka.info

Слънцето отвори очите на Рой. През прозореца — дупка четири на четири фута, пробита в стената на къщата, без перде и с дървен капак, който я затваряше в лошо време — той видя как слънцето се покатери по склона на пясъчния хълм, половин миля отсреща. Шумоленето в отворената врата зад гърба на Рой му подсказа, че Нора пали кухненската печка.

Ранната утрин бе студена и влажна, неуловим слой мъгла се разстилаше в стаята и дори одеялото беше влажно, натезало.

— Събуди ли се най-последно? — подвикна Нора през вратата с нежното си гласче на момиче.

— Току-що — отвърна той и се вслуша в шляпа нето на босите й нозе по пода. — На слънцето му се иска май да подпали цялата земя. Погледни го от прозореца!

Нора дойде и застана до леглото, опирайки ръка — бледа и крехка на ранната утринна светлина — върху раздрънканата желязна табла на кревата. Не се усмихна, когато го погледна, но в очите й той долови онази позната искра, която вече две години си стоеше все там.

— Само слънцето може тъй да раздвижва и разбужда — каза той с блуждаещ в нищото поглед. — Всяка сутрин видя ли го да изгрява, сякаш света ще подпали, нещо в мене трепва.

Очите й се отместиха встрани.

— Сланината свърши — продума тя с едва забележимо треперещи устни. — Остава да ядем само сух хляб.

Рой замълча. Очите му се обърнаха отново към слънцето, заприличало на опожарена среднощ къща. Червеното кълбо бе стигнало гребена на пясъчния хълм и бавно се движеше над върховете на недораслите борове и дъбовите храсталаци.

Нора излезе, без да я усети. Разбра, че я няма едва когато чу стъпките на босите й нозе в кухнята.

Извика високо, за да го чуе:

— Може би днес мистър Джийн ще позволи да вземем малко сланина. Седмицата сега почва, зная, но си му работила цели два дни, длъжен е да ни отпусне нещо.

Миг по-късно той я чу да отива до кладенеца за ведро прясна вода. Върна се, Рой чакаше да му отговори, но отговор не дойде. Тя отвори фурната — сигурно да провери дали царевичният хляб се е

опекъл. После излезе на задната врата и плисна в двора помията от легена.

След няколко минути внесе горещия царевичен хляб и каната с кафе. Сложи ги на пода до леглото. После седна и му наля пълна чаша.

Рой смогваше да крепи чашата, но трябваше по-напред Нора да му я сложи в ръката. Тогава, като навеждаше глава, отпиваше от кафето. Въпреки това Нора винаги внимаваше да не го излее. Той беше в състояние сам да отхапва от царевичния хляб, стига да му е даден в ръката, а ръката му — нагласена на гърдите: защото можеше да навежда глава само колкото да ухапе със зъби. Все пак Нора стоеше до него и от време на време го хранеше сама.

Като закуси, тя стана, готова за работа. Наля му втора чаша кафе, след това излезе на верандата, може би да оправи косата си още веднъж.

— Още колко дни ви остават да копаете памука на мистър Джийн? — попита я той.

— Може три, а може би и четири. Двама от негрите вчера не дойдоха. Ако ги няма и днес, ще трябва още четири дни, за да свършим.

Той пак попита:

— И тогава ще ти платят за шест дни, нали? Като видиш мистър Джийн, кажи му, Нора, че сланината се е свършила. Кажи му да отпусне едно малко парче.

Тя замълча. Отиде до кухнята и пак се върна в стаята при него.

— Ами ако не ни даде? — попита тя.

— Но той трябва да направи това за нас.

Рой не усети, че е излязла. За момент бе затворил очи й, когато ги отвори, не я видя. Предположи, че го е помислила за отново заспал и е тръгнала да копае памука, без да го събуди.

Вече не му се спеше. Погледна пак през прозореца, но слънцето се беше изместило и вече не се виждаше.

Предстоеше му още един цял ден. До залез слънце ще лежи по гръб, без да помръдне. Навеждаше само главата си, защото за разлика от ръцете и краката, вратът му се движеше. И все пак не можеше да се отмести. Лежеше тук цели осем месеца, само сегиз-тогиз Нора го полуизвличаше, полуизнасяше през стаята на верандата.

Струваше му се, че не осем месеца, а осем години са минали, откакто балата памук се стовари отгоре му. Помагаха на мистър Джийн с един от негрите да наредят балите с почистен памук под навеса до господарския хамбар. Никой не разбра кой е виновен да се търкулне балата от камиона и да го сплеска на земята. Рой сам не знаеше. Може би стана случайно, може би някой я блъсна ей тъй, за да види какво ще стане. Каквато и да беше причината, той не я забеляза до момента, когато бе вече твърде късно да се отдръпне. Тя го удари, събори го на земята по корем и след това го затисна. Оттогава не можеше да шавне нито с крак, нито с ръка. Мистър Джийн натърти, че това е божа работа, че било невъзможно да се предотврати. И много пъти след това повтаряше, че повече нищо не може да се направи.

Известно време мистър Джийн настояваше Рой да напусне фермата. Каза му, че не може с нищо да му помогне, искаше си къщата за друг наемател. Но Рой и Нора нямаше де да идат и заявиха, че щом Рой е осакатял, докато е работил за него, той е длъжен да не ги гони оттук. Накрая мистър Джийн се съгласи, но постави условие Нора да отработва наема, хляба, месото и кафето. Тя тръгна с негрите из полята, стараяше се да работи колкото може по-добре с мъничката сила, която притежаваше.

Понякога Рой се мъчеше да стане. Веднъж, скоро след злополуката, лекарят дойде и каза, че Рой никога вече няма да ходи, камо ли да работи и че сигурно за цял живот ще остане на легло, по гръб. Рой не можеше да си представи какво би станало с него, ако не беше Нора. Нямаше кой друг да се грижи за него. Бяха се оженили само преди две години. Тогава, като дойдоха да живеят тук, Нора беше на петнайсет и дори сега, на седемнайсет, пак не изглеждаше голяма. Беше все същото малко момиче.

Негрите, които живееха малко по-надолу по пътя, също в изполичарски къщи, се отбиваха при него, разговаряха, а повечето от тях, когато имаха достатъчно да отделят, донасяха и по нещо от градината си. В дъждовни дни, а някой път и в неделя, идваше Ърнест Мен — с жена си и децата си той живееше в най-близката негърска хижа, постояваше миг-два, разменяха до две-три думи. Ърнест му разказваше всичко, което става във фермата; Рой беше доволен, защото имаше много неща, които Нора все не сполучаваше да разбере.

Рой не знаеше какво ще стане с тях. Боеше се, че някой ден мистър Джийни положително ще ги изхвърли. Сигурен беше, това рано или късно ще стане. Той нямаше представа какво ще правят тогава. Дори тук за Нора беше трудно да печели за двама; а ако идеха другаде, каква работа би могла да захване, та и наем да плаща, храна да купува, за облекло да изкарва? Тази мисъл го тревожеше през цялото време, но Рой не успя да открие задоволителен отговор. Няколко пъти пращаше Нора да си иде, да го напусне — не искаше тя да се съсипва заради него. Нора не му даваше да говори тъй, гълчеше го.

Сам не можеше да измени нещата. За какво да живее? Бе му останала само любовта към Нора и нейната към него.

След всички тия месеци на легло бе започнал да определя с точност до четвърт час времето, когато Нора ще се прибере вкъщи. Наблюдаваше слънчевите лъчи през прозорците и четеше по тях като по стрелки на часовник.

Нора се показва на стъпалото. Вперил поглед във вратата, той я очакваше всяка минута. Изглеждаше уморена и отпаднала повече от всякога. Страшна мъка беше да я гледа всяка вечер, изнемощяла и пребита. Измъчваше го натрапливата мисъл, че е заприличал на човек, който с бич в ръка заставя едно седемнайсетгодишно момиче да работи тежка работа по десет, по единайсет часа на ден под палещите лъчи на слънцето.

— Ти ли си, Нора? — Рой напрегна очи да я види по-ясно.

— Да, Рой.

Нора седна до него на леглото. Старите чорапи, които навличаше на ръцете си, да ги пази от слънцето и дръжката на тежката мотика, бяха на парцали. Тя ги свали и ги пусна уморено на пода в нозете си.

— Добре ли мина денят, Рой? — Усмивка раздвижи тъгълчетата на устните ѝ. Но беше тъй изморена, че усмивката не можа да достигне страните ѝ. — Добре ли си, Рой?

Той ѝ се усмихна и колкото можеше доближи лице до нейното. Тя се приведе и допря уста до неговата. Очите ѝ бавно се затвориха, а той жадно я зацелува.

— Пита ли мистър Джийн за сланина? — Тя кимна. — Ще даде ли? — Тя поклати глава. — Защо не?

— Трябвало да чакаме до събота. И да сме живеели с каквото ни отпуска за седмицата.

Рой почувствува как целият му разум се мъчи да раздвижи тялото. Като че ли бе привързан през ръцете и краката с железни въжа. Всеки път щом правеше опит да повдигне ръка, усещаше някаква сила, която го бие по главата и лицето с тежки вериги.

— Не ме е грижа какво е казал; това съвсем не е честно! — колкото може по-високо извика Рой. — Работиш му по цял ден, като всички останали, и той е длъжен да ти осигури достатъчно храна!

Нора го прегърна и се свлече на гърдите му. Разтърси се от ридания, но не издаде мито звук. Рой затвори очи и напрегна мисълта си — какво да стори? Това, че трябва да лежи неподвижен и да гледа как Нора страда, го влудяваше.

Скоро тя престана да плаче и се изправи.

— Ще опека малко царевичен хляб, кафе ще сваря. — Бе станала, но ръцете ѝ все още галеха лицето му. — Ще побързам да приготвя нещо за ядене.

Той я остави да излезе, без да каже нищо повече. Чуваше босите ѝ нозе по пода на кухнята, чуваше как неустойчивата къщичка се клати и потреперва при всяка стъпка.

Продължил сякаш само няколко минути, здрачът бързо се сгъсти. Беше тъмно.

На стъпалата някой тропна.

— Кой е? — извика Рой.

— Ърнест.

— Влез, Ърнест.

Рой не можа да види негъра в тъмното, освен само за миг, когато прекоси вратата. Като влезе, той седна на пода и опря гръб на стената.

— Какво правихте днес, Ърнест? — попита Рой.

— Кършихме памук.

— Свършвате ли скоро?

— На това място, дете сме сега, или в петък вечер, или събота сутринта.

— И Нора тъй мисли — каза Рой.

За известно време и двамата замълчаха. След малко Ърнест потри нозе о пода, но не се изправи.

— Чух тая сутрин мис Нора да моли белия господар за парче сланина — заговори той. — И нещо ми стана.

— Мистър Джийн нищо не дава — отвърна Рой. — Казал на Нора да чакаме до събота.

— Зная — продума Ърнест. — Бях до тях, всичко чух. Тя нищо не му каза. И да ти кажа ли, тоя път усетих... — Нора отвори фурничката и пъкна тавата с хляба. — Мисля, знаеш, белият господар всяка неделя ходи в оная църква при Суифт Криик — рече Ърнест.

— Виждам съм го — каза Рой, — преди да пострадам.

— Казаха ми, че сега най-много приказвал в църквата. Най-гръмогласно говорел, молел се най-високо от всички, пеел най-силно и вдигал най-много шум, като пущал пари в касичката.

— И аз така си го спомням. Все за църква говори. Открай време си е бил набожен. Веднъж ми каза, че сигурно ще ида в ада, защото не ходя на църква като него.

Ърнест потри нозе о пода.

— Само се прави на набожен, а на своите изполичари не дава едно парче сланина до събота следобед.

Рой не отвърна. Беше гладен, невъзможно гладен. Усещаше аромата на кафе, което завира; Нора извади тавата с горещия хляб от фурната, но беше тъй гладен за малко месо, че му идеше да отреже къс от вдървените си крака! За такова нещо досега не бе помислял и се почуди какво ли ще му стане, ако опита. Не вярваше да го заболи. Вече осем месеца изобщо не усещаше има ли ръце и крака. Ако протече кръв, ще я спре, като омотае здраво около крака си единия край на чаршафа. Чудно, какво би направила Нора — сам той не би могъл да хапне, ако тя откаже. Но защо пък да ѝ казва откъде е месото? Тя ще помисли, че му го е дал Ърнест или някой друг от негрите. Мозъкът му сякаш бе станал птица, стрелкаше се, летеше. Мъчеше го неговият глад, но знаеше, че гладът на Нора, дни наред вършила мъжка работа в полето, е още по-силен. Само да можеше да я нахрани, би лежал след това с дни, без да се измъчва от мисълта какво да стори, безпомощен, като притегнат през ръцете и краката с железни въжа!

Изведнъж чу, че Ърнест нещо говори. Заслуша се.

— Вие белите го наричате мистър Джийн. А знаеш ли как му викам аз на белия господар?

— Как? — попита Рой.

— Мистър Исус. Само да не чуе! Това е. Мистър Исус.

Сякаш игла прободете съзнанието на Рой. Представи си мистър Исус, изправен в църквата край Суифт Криик, четете молитви на висок глас. Виждаше го как завежда проповедника у дома си на обед, как сядат край масата, отрупана с пилета, сланина, батати и бял хляб. Видя и себе си: лежи в леглото и реже с ножа филии месо от крака си. Видя...

Влезе Нора, седна на леглото. Той усети ръката ѝ на челото си — хладна и мека.

— Донесе ли нож да нарежем царевичния хляб? — попита я той.

— Не, Рой — отвърна изненадано тя. — Искаш ли да донеса нож?

Представи си как ще задържи ножа в леглото до следната утрин, когато тя отиде на полето да бере памук.

— Никога не си искал нож, Рой. Да донеса ли?

— Най-острия нож! — извика той. — Най-острия нож, да режем царевичния хляб.

Тя дръпна ръка от челото му и от този миг той всичко забрави. Затвори очи и я зачака да се върне. Как би изтърпял отново да остане сам и за миг дори?

ЗАСЛУГИ

Имате удоволствието да четете тази книга благодарение на *Моята библиотека* и нейните всеотдайни помощници.

МОЯТА БИБЛИОТЕКА

<http://chitanka.info>

Вие също можете да помогнете за обогатяването на *Моята библиотека*. Посетете **работното ателие**, за да научите повече.